

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

B

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

2. (Signature)

(In words)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

SEP - 16221

(To be filled by the Candidate)

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 36

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठवरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठवर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
☐	☐	☒	☐
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

SEP - 16221/II—B

Defence and Strategic Studies

Paper II

रक्षा एवं सामरिक अध्ययन

प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes]

[Maximum Marks : 200

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following is not a member of the Cabinet Committee on Security (CCS) ? (A) Defence Minister (B) Home Minister (C) President (D) Prime Minister	1. खालीलपैकी कोण सुरक्षाविषयक कॅबिनेट समितीचा सदस्य नसतो ? (A) संरक्षणमंत्री (B) गृहमंत्री (C) राष्ट्रपती (D) पंतप्रधान
2. The South Asian Association for Regional Cooperation Charter, it was signed. Choose the correct date, year and city (A) Kathmandu on 13th August 1981 (B) New Delhi on 10th December 1986 (C) Dhaka on 8th December 1985 (D) Kabul on 8th December 1979	2. सार्क ह्या प्रादेशिक सहकार्य संघटनेची स्थापना करण्यास आली तो दिवस, वर्ष आणि शहर याबाबतचा अचूक पर्याय निवडा : (A) काठमांडू 13 ऑगस्ट 1981 (B) न्यू दिल्ली 10 डिसेंबर 1986 (C) ढाका 8 डिसेंबर 1985 (D) काबूल 8 डिसेंबर 1979

3. Name the disaster which is caused due to deficiency of rainfall : (A) Earthquake (B) Flood (C) Drought (D) Landslide	3. पावसाची कमतरता असल्याने खालीलपैकी कोणती आपत्ती उद्भवते ? (A) भूकंप (B) पाण्याचा पूर (C) दुष्काल (D) दरड कोसळणे
4. IAF rescue operations of 2013 North India floods is known as : (A) Operation Raahat (B) Operation Rahat (C) Operation Rabat (D) Operation Airlift	4. 2013 साली उत्तर भारतात जो पाण्याचा पूर आला होता त्या वेळेस इंडियन एअर फोर्सने कोणत्या नावाने बचाव कृती केली होती ? (A) ऑपरेशन राहत (B) ऑपरेशन रहात (C) ऑपरेशन राबात (D) ऑपरेशन एअरलिफ्ट
5. Tornadoes are common in which country ? (A) Japan (B) Philippines (C) USA (D) Australia	5. खालीलपैकी कोणत्या देशात टोरेडो नित्याचे आहेत ? (A) जपान (B) फिलिपीन्स (C) यु. एस. ए. (D) ऑस्ट्रेलिया
6. The term 'Ring of Fire' relates to : (A) An area in the Indian Ocean where disasters occur (B) Technique used to control forest fires (C) An area around Pacific Ocean where maximum number of Volcanic eruptions is witnessed (D) A military exercise using rings and fire	6. "रिंग ऑफ फायर" ही संकल्पना खालीलपैकी कशाशी निगडित आहे ? (A) हिंद महासागरातील असा भूभाग जेथे आपत्ती घडते (B) जंगलातील वणवा नियंत्रित करण्याचे तंत्र (C) पॅसिफिक समुद्रातील असा भूभाग ज्याच्या अवतीभवती ज्वालामुखीची उद्रेक पहावयास मिळते (D) आग आणि रिंगण यांच्या साहाय्याने केलेला लष्करी सराव

<p>7. Which International Convention applies to territorial waters and Maritime zones of a country ?
(A) Kyoto Protocol
(B) M.A.R.P.O.L.
(C) U.N.C.L.O.S.
(D) S.L.O.C.</p> <p>8. Where is the Indian National Centre for Ocean Information located ?
(A) Bangalore
(B) Hyderabad
(C) Mumbai
(D) Kolkata</p> <p>9. Which one of the following is an Industrial Disaster ?
(A) Tsunami 2004
(B) Uttarakhand Disaster
(C) Bhopal Gas Tragedy
(D) Nepal Earthquake</p> <p>10. Identify the correct expansion of GSI :
(A) Geographical Studies in India
(B) Geographical Survey of India
(C) Geological Studies in India
(D) Geological Survey of India</p> | <p>7. कोणत्या आंतरराष्ट्रीय नियमावलीद्वारे देशाचे प्रादेशिक जलाशय समुद्राचे विविध क्षेत्र निश्चित केले जातात ?
(A) क्योटो प्रोटोकॉल
(B) एम. ए. आर. पी. ओ. एल.
(C) यु. एन. सी. एल. ओ. एस.
(D) एस. एल. ओ. सी.</p> <p>8. भारताचे महासागराविषयी माहिती पुरविणारे राष्ट्रीय केंद्र कोठे आहे ?
(A) बंगलोर
(B) हैद्राबाद
(C) मुंबई
(D) कोलकाता</p> <p>9. खालीलपैकी कोणती आपत्ती ही औद्योगिक क्षेत्राशी संबंधित आहे ?
(A) त्सुनामी 2004
(B) उत्तराखंड येथील आपत्ती
(C) भोपाळ वायू-गळतीची दुर्घटना
(D) नेपाळमधील भूकंप</p> <p>10. जी. एस. आय. चे अचूक स्वरूप ओळखा :
(A) जियोग्राफीकल स्टडीज इन इन्डिया
(B) जियोग्राफीकल सर्व्हे ऑफ इन्डिया
(C) जिओलॉजिकल स्टडीज इन इन्डिया
(D) जिओलॉजिकल सर्व्हे ऑफ इन्डिया</p> |
|---|--|

11. The intensity of the Seismic Zone is measured using which scale ?
 (A) Marcelli
 (B) Richter
 (C) MM
 (D) MSK
12. SAARC Disaster Management Centre is located at :
 (A) Dhaka
 (B) New Delhi
 (C) Thimpu
 (D) Kathmandu
13. Match the following DPSU's with the places they are situated :

List I

- (a) Garden Reach Shipbuilders and Engineers Ltd
 (b) Mazagaon Dockyard Ltd
 (c) Mishra Dhatu Nigam Ltd
 (d) Bharat Electronics Ltd

List II

- (i) Bengaluru
 (ii) Hyderabad
 (iii) Kolkata
 (iv) Mumbai

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (iii) (iv) (i) (ii)
 (B) (iv) (iii) (i) (ii)
 (C) (iii) (iv) (ii) (i)
 (D) (iv) (iii) (ii) (i)

11. सेसमिक झोनची तीव्रता मोजण्यासाठी खालीलपैकी कोणते मोजमापक वापरले जाते ?
 (A) मारसेली
 (B) रिश्टर
 (C) एम. एम.
 (D) एम. एस. के.
12. सार्कचे आपत्ती व्यवस्थापन केंद्र हे या ठिकाणी आहे :
 (A) ढाका
 (B) नवी दिल्ली
 (C) थिम्पू
 (D) काठमांडू
13. डिफेन्स पब्लीक सेक्टर अंडरटेकींगचे प्रकल्प कोठे आहे ? खाली दिलेल्या पर्यायाच्या योग्य जोड्या लावा :

यादी I

- (a) गार्डनरिच शिपबिल्डर्स अँड इंजिनियर्स लिमिटेड
 (b) माझगाव डॉकयार्ड लिमिटेड
 (c) मिश्रधातू निगम लिमिटेड
 (d) भारत इलेक्ट्रॉनिक्स लिमिटेड

यादी II

- (i) बँगलुरु
 (ii) हैद्राबाद
 (iii) कोलकाता
 (iv) मुंबई

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
 (A) (iii) (iv) (i) (ii)
 (B) (iv) (iii) (i) (ii)
 (C) (iii) (iv) (ii) (i)
 (D) (iv) (iii) (ii) (i)

14. At the end of 1962 war, China occupied large part of which Indian territory ? (A) Aksaichin (B) Siliguri Corridor (C) Yatung Valley (D) Chunbi Valley	14. 1962 च्या युद्धाच्या शेवटी चीनने भारताच्या कोणत्या भूभागाचा जास्तीत जास्त कब्जा केला ? (A) अक्सायचीन (B) सीलीगुडी मार्गिका (C) यातूंग दरी (D) चूंबी दरी
15. The disciple of defence economics mostly concentrates on : (A) Pre-war economy (B) Mobilization of military resources (C) Planning, Programming and Budgeting of resources for defence requirements (D) Allocation of natural resources	15. असे मानण्यात येते कि संरक्षणाचे अर्थशास्त्र पुढीलपैकी एका घटकावर केन्द्रित करण्यात आले आहे : (A) युद्धापूर्वीची अर्थव्यवस्था (B) लष्करी साधनसंपत्तीची गतिमानता (C) संरक्षणाच्या गरजांची पूर्तता करण्यासाठी तयार करण्यात आलेले अंदाजपत्रक, नियोजन आणि कार्यक्रम (D) नैसर्गिक साधनसंपत्तीची वाटणी
16. Which one of the following is Ricardo's contribution to defence expenditure ? (A) Prohibitive tariff policy (B) Military Taxation (C) External Sources of Finance (D) How to raise Finance Wars ?	16. संरक्षण खर्चाबाबत खालीलपैकी रिकार्डोज यांनी कशासंबंधी योगदान केले आहे ? (A) निषिद्ध जकात धोरण (B) लष्करी करप्रणाली (C) बहिर्गत आर्थिक स्रोते (D) युद्धनिधी कसा संकलन कराल ?

17. Defence expenditure of India has remained within the government's desired objectives of (A) Budgetary balance (B) Economic stability (C) Equitable growth (D) All of the above 18. was first economist to consider the implications of defence expenditure for society. (A) Govin Kennedy (B) Adam Smith (C) Margaret Doxey (D) Jai Narain Sharma 19. By which event, India's Defence expenditure was suddenly increased to almost double due to (A) Partition of India (B) Sino-Indian War, 1962 (C) Indo-Pakistan War, 1965 (D) Indo-Pak War 1971 20. Who wrote the book, "An Enquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations ? (A) Adam Smith (B) Malthus (C) David Ricardo (D) Jean Baptiste Say	17. भारताचा संरक्षणावरील खर्च हा सरकारच्या पुढील इच्छित उद्दिष्टाचा भाग बनला आहे : (A) अंदाजपत्रकातील शिल्लक (B) आर्थिक स्थिरता (C) समान वृद्धी (D) वरील सर्व घटक 18. संरक्षणावरील खर्चाचा परिणाम हा समाजावर होत असतो असे प्रतिपादन प्रथमच पुढील अर्थतज्ञाने केले : (A) गोविन केनेडी (B) अँडम स्मिथ (C) मागरिट डॉक्सी (D) जय नरायन शर्मा 19. भारताचा संरक्षणावरील खर्च अचानक वाढला त्याचे प्रमुख कारण : (A) भारताचे विभाजन (B) 1962 चे भारत-चीन युद्ध (C) 1965 चे भारत-पाक युद्ध (D) 1971 चे भारत-पाक युद्ध 20. 'अँन इनक्वायरी इनटू दि नेचर अँड कॉजेस ऑफ द वेल्थ ऑफ नेशन' हे पुस्तक कोणी लिहिले ? (A) अँडम स्मिथ (B) मॉलथस (C) डेव्हीड रिकार्डो (D) जेन बॅपटीस्ट से

21. In which of the following countries was Economic Sanction imposed by US government ?

- (A) South Korea
- (B) Afghanistan
- (C) Cuba
- (D) Nigeria

22. Britain economic blockade of Germany was made official in :

- (A) March 1912
- (B) March 1913
- (C) March 1914
- (D) March 1915

23. (1) 'Geneva' law is concerned with the protection of victims of armed conflict.

(2) 'Hague' law is concerned with the methods and means of warfare.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct
- (B) (1) is right and (2) is wrong
- (C) (1) and (2) are wrong
- (D) (1) is wrong and (2) is right

21. अमेरिकेने खालीलपैकी कोणत्या देशावर आर्थिक निर्बंध लादले होते ?

- (A) दक्षिण कोरीया
- (B) अफगाणिस्तान
- (C) क्यूबा
- (D) नायजेरीया

22. अधिकृतारित्या ब्रिटनने जर्मनीची आर्थिक नाकेबंदी यासाली केली :

- (A) मार्च 1912
- (B) मार्च 1913
- (C) मार्च 1914
- (D) मार्च 1915

23. (1) 'जिनिव्हा कायदा' हा सशस्त्र संघर्षात बळी पडते ज्यांना संरक्षण देण्याशी निगडित आहे.

(2) 'हेग कायदा' हा युद्धपद्धतीच्या पद्धती व योजनेसंदर्भात आहे.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) बरोबर
- (B) (1) बरोबर आणि (2) चूक
- (C) (1) आणि (2) दोन्ही चूक
- (D) (1) चूक (2) बरोबर

24. Who among the following is an exponent of conflict-peace studies ? (A) Rosa Luxemburg (B) Kenneth Boulding (C) Herbert Butterfield (D) Peter Laslett 25. Who introduced the concept of 'Public Good' in relation to Defence expenditure ? (A) Kavic, Lorne J. (B) Kannedy, Gavin (C) Adolf Wagner (D) Adam Smith 26. Defence economics mostly focussed on (A) Post-war economy (B) Pre-war economy (C) Allocation of war-potential (D) Planning and Budgeting of defence requirements 27. Which one of the following is an example of Slow-onset disaster ? (A) Tsunami (B) Cyclone (C) Earthquake (D) Drought	24. शांतता अभ्यासाचा पुरस्कर्ता कोण आहे ? (A) रोझा लझ्मबर्ग (B) केन्नेथ बोल्डींग (C) हरबर्ट बटरफील्ड (D) पीटर लासलेट 25. संरक्षणावरील खर्चाच्या संदर्भात सार्वजनिक हिताची संकल्पना प्रथमता: कोणी मांडली ? (A) केव्हिक, लार्ने जे. (B) कॅनेडी, गाविन (C) अडॉल्फ वेगनर (D) अॅडम स्मिथ 26. संरक्षणाचे अर्थशास्त्र विशेषत: पुढील घटकावर केंद्रित आहे : (A) युद्धोत्तर अर्थव्यवस्था (B) युद्धापूर्वीची अर्थव्यवस्था (C) युद्धक्षमतेची विभागणी (D) अंदाजपत्रकातील संरक्षणाच्या गरजा आणि नियोजन 27. खालीलपैकी कोणते उदाहरण हे स्लो-ऑनसेट डिझॅस्टरशी निगडित आहे ? (A) सुनामी (B) सायक्लोन (C) भूकंप (D) दुष्काळ

28. National Disaster Response Force (NDRF) consists of how many battalions ? (A) 12 (B) 17 (C) 25 (D) 27	28. नॅशनल डिझॅस्टर रिस्पॉन्स फोर्स (एनडीआरएफ) च्या किती बटालियन आहे ? (A) 12 (B) 17 (C) 25 (D) 27
29. The name of the Indian Military wing which has custody of India's nuclear triad is (A) Strategic Air Command (B) Strategic Forces Command (C) Strategic Plans Division (D) Strategic and Cyber Command	29. ज्याच्या कस्टडीमध्ये भारताचे आण्विक दळ असते त्या भारतीय लष्कराच्या शाखेला काय म्हणतात ? (A) स्ट्रेटेजिक एअर कमान्ड (B) स्ट्रेटेजिक फोर्सस कमान्ड (C) स्ट्रेटेजिक प्लान्स डिव्हिजन (D) स्ट्रेटेजिक अँड सायबर कमान्ड
30. Who is currently heading India's National Command Authority ? (A) Prime Minister of India (B) India's National Security Advisor (C) President of India (D) Chief of Strategic Forces Command	30. भारताचे राष्ट्रीय कमान्ड अधिकारी सद्य परिस्थितीत कोणाच्या आधिपत्याखाली कार्य करतात ? (A) भारताचे पंतप्रधान (B) भारताचे राष्ट्रीय सुरक्षा सल्लागार (C) भारताचे राष्ट्रपती (D) स्ट्रेटेजिक फोर्ससचे कमान्ड प्रमुख

31. Identify the correct code by matching the events in Table I with the year of their occurrence in Table II :

Table I (Events)

- (a) October Revolution
- (b) Collapse of Soviet Union
- (c) Twin Tower Bombing
- (d) Iranian Revolution

Table II (Year)

- (i) 1979
- (ii) 1917
- (iii) 1991
- (iv) 2001

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (ii) (iii) (i) (iv)
- (C) (ii) (iii) (iv) (i)
- (D) (iii) (ii) (iv) (i)

31. टेबल क्रमांक I मध्ये दिलेल्या घटनांचा टेबल क्रमांक II मधील घडलेले वर्ष दिले आहेत. त्यांच्या अचूक पर्याय ओळखा.

टेबल I (घटना)

- (a) आक्टोबर क्रांती
- (b) सोव्हीयत यूनियनचे विभाजन
- (c) ट्वीन टॉवर बॉम्बिंग
- (d) ईरानियन क्रांती

टेबल II (वर्ष)

- (i) 1979
- (ii) 1917
- (iii) 1991
- (iv) 2001

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (i) (ii) (iii) (iv)
- (B) (ii) (iii) (i) (iv)
- (C) (ii) (iii) (iv) (i)
- (D) (iii) (ii) (iv) (i)

32. Which one of the following organs of the UNO has ceased to exist ? (A) Security Council (B) Trusteeship Council (C) Economic and Social Council (D) Human Rights Commission 33. Defence policy of a country aims at : (A) Maintaining International Peace (B) Safeguarding Territorial Integrity (C) Protecting National Image (D) Preserving Sovereignty 34. Who rules commands the heartlands. Who rules the heartland, commands the World Islands. Who rules World Island commands the World ? (A) Western Russia (B) Western Europe (C) East Europe (D) Central Europe	32. खालीलपैकी कोणते उपसंघटन प्रत्यक्षात संयुक्त राष्ट्रांचे उपसंघटन नाही. (A) सुरक्षा समिती (B) विश्वस्त मंडळ (C) आर्थिक आणि सामाजिक मंडळ (D) मानव अधिकार आयोग 33. कोणत्याही देशाच्या संरक्षण धोरणाचा उद्देश्य : (A) आंतरराष्ट्रीय शांतता राखणे (B) प्रादेशिक एकात्मकतेचे संरक्षण करणे (C) राष्ट्राची प्रतिमा जपणे (D) सार्वभौमत्व टिकविणे 34. ज्याचा वर अंमल, त्याची हार्ट-लँडवर सत्ता, ज्याचा हार्ट-लँडवर अंमल, त्याची विश्वाच्या बरोबर सत्ता, ज्याचा विश्व बेटावर अंमल, त्याची जगावर सत्ता. (A) पश्चिम रशिया (B) पश्चिम युरोप (C) पूर्व युरोप (D) मध्य युरोप

35. In 1943 Mackinder reassessed his theory of land power and came with the concept of 'Midland Basin'. Which of the following regions is not part of Midland Basin ? (A) North Atlantic Ocean (B) Western Europe (C) Western United States of America (D) Eastern United States of America	35. 1943 मध्ये मॅकआयंडरने त्याच्या भू-शक्ती सत्ता सिद्धांताचे पुनः अवलोकन केले आणि 'मिडलँड बेसिन' ही संकल्पना मांडली. खालीलपैकी कोणता प्रदेश 'मिडलँड बेसिन' चा भाग नाही ? (A) उत्तर अटलांटिक महासागर (B) पश्चिम युरोप (C) पश्चिम संयुक्त राज्य अमेरिका (D) पूर्व संयुक्त राज्य अमेरिका
36. According to Alfred T. Mahan what is/are the element of Sea power ? (A) Physical configuration (B) Geographical position (C) Extent of territory (D) All of the above	36. आल्फ्रेड टी. महान यांच्या म्हणण्यानुसार खालीलपैकी कोणता/कोणते घटक सामुद्रिक सत्तेचा भाग आहे ? (A) नैसर्गिक संरचना (B) भौगोलिक स्थान (C) प्रादेशिक विस्तार (D) वरीलपैकी सर्व
37. Who was a key proponent of 'strategic bombing in aerial warfare' ? (A) Giulio Douhet (B) L. B. H. Liddell Hart (C) Mao Zedong (D) None of the above	37. 'हवाई युद्धपद्धतीतील सामरिक बॉम्बिंग' ह्या युद्धतंत्राचे पुरस्कर्ते कोण आहेत ? (A) जी. दोहीत (B) एल. बी. एच. लिडल हार्ट (C) माओ झीडॉन्ग (D) वरीलपैकी कोणीही नाही

38. The book on Thermo-Nuclear War was written by :

- (A) Herman Kahn
- (B) Robert Kaplan
- (C) Henry Kissinger
- (D) Lawrence Freedman

39. The system theory is associated with :

- (A) Mortan Kaplan
- (B) Hans J. Morgenthau
- (C) Richard Snyder
- (D) Burtin Sapin

40. Who was the first scholar use the word 'Superpower' as it is currently used ?

- (A) George Perkovich
- (B) Nicholas Spyman
- (C) Kenneth Waltz
- (D) John Mearshimer

38. “थर्मोन्यूक्लीअर वॉर” ह्या शीर्षकाचे पुस्तक पुढीलपैकी कोणत्या लेखकाने लिहिले ?

- (A) हरमन कहान
- (B) रॉबर्ट कपलान
- (C) हेन्री किर्सीजर
- (D) लॉरेन्स फ्रीडमेन

39. पद्धती सिद्धांत (दि सिस्टीम थिअरी) हा खालीलपैकी कोणाशी संबंधित आहे ?

- (A) मॉर्टन कपलान
- (B) हॉन्स जे. मार्गेन्था
- (C) रिचर्ड स्नायडर
- (D) बुर्टीन सॅपीन

40. सध्याच्या प्रचलित अर्थाने 'महासत्ता' या शब्दाचा वापर प्रथम कोणत्या विचारवंताने केला ?

- (A) जॉर्ज पकोविच
- (B) निकोलस स्पाईमन
- (C) केनेथ वॉल्टझ
- (D) जॉन मेर्शिमर

41. Which one of the following is the origin of strategic studies ?

- (A) Thucydides writings on the Peloponnesian war
- (B) Edward Meade Earle's Seminar on grand strategy and conduct of war
- (C) E. H. Carr's 'Twenty Years Crisis' that presents a critique of Liberalism
- (D) Hans Morgenthau's work on 'Politics Among Nations : The Struggle for Power and Peace'

42. Name the American diplomat who wrote the 'long telegram' which formed the basis of American policy of 'containment' towards the Soviet Union during the Cold War :

- (A) Medeleine Albright
- (B) George Keenan
- (C) Ralph Bunch
- (D) Dean Rush

41. सामरिकशास्त्राच्या अभ्यासाचे उगमस्थान खालीलपैकी कोणते आहे ?

- (A) थ्युसीडाईडस्च्या पेलोपोनेशियन युद्धाबाबत विवेचनावर
- (B) एडवर्ड मीड अर्ल यांच्या रणनीती आणि युद्ध नियोजनावर घेतलेले चर्चासत्र
- (C) इ. एच. कार यांच्या "ट्वेंटी इयरस् क्राईसीस" या उदारमतवादावरील टीकात्मक विवेचनानंतर
- (D) हॅन्स मॉर्गनथू यांच्या 'पॉलिटिक्स अमंग नेशन्स : द स्ट्रगल ऑफ पॉवर अँड पीस'

42. अमेरिकन राजनैतिक अधिकाऱ्याचे नांव सांगा ज्याने 'लॉग टेलिग्राम' लिहिले जे शीतयुद्धामधील अमेरिकेच्या सोवियत संघासाठी असलेल्या कंटेनमेंट धोरणाचा पाया बनले :

- (A) मेडलेन अलब्राईट
- (B) जॉर्ज किनान
- (C) राल्फ बंच
- (D) डीन रश

43. Who is the author of Man, the State, and War ? (A) Stephen Krasner (B) Kenneth Waltz (C) Robert Keohane (D) John Mearshimer	43. “मॅन, दि स्टेट, अँड वॉर” या पुस्तकाचे लेखक कोण आहे ? (A) स्टीफन क्रेझनर (B) केनेथ वॉल्टझ (C) रॉबर्ट केओहेन (D) जॉन मेर्शीमर
44. Who wrote the book “India at Risk” ? (A) Sardar Vallabhbhai Patel (B) Jaswant Singh (C) C. Rajagopalachari (D) Atal Behari Vajpayee	44. “इन्डीया ऍट रिस्क” हे पुस्तक कोणी लिहिले ? (A) सरदार वल्लभभाई पटेल (B) जसवंत सिंह (C) सी. राजगोपालाचारी (D) अटल बिहारी वाजपेयी
45. Who is an important Air-Warfare theorist among the following ? (A) B. H. Liddle Hart (B) Alfred Thayer Mahan (C) Billy Mitchell (D) Carl Von Clausewitz	45. खालीलपैकी कोणी हवाई युद्धपद्धतीचा सिद्धांत मांडला ? (A) बी. एच. लिडल हार्ट (B) अल्फ्रेड थायर महान (C) बिली मिच्चल (D) कॉर्ल व्होन क्लॉजविट्ज
46. Which famous person made the following statement : “The seed of war in the world is industrial and commercial rivalry”. (A) Mahatma Gandhi (B) Martin Luther King (C) Nelson Mandela (D) Woodrow Wilson	46. “जगातील औद्योगिक आणि व्यापारी क्षेत्रातील स्पर्धेतच युद्धाचे बीजरोपण केले जाते” हे विधान कोणत्या सुप्रसिद्ध व्यक्तीने केले आहे ? (A) महात्मा गांधी (B) मार्टिन लूथर किंग (C) नेल्सन मंडेला (D) वुड्रो विल्सन

<p>47. Which gas was released during Bhopal gas tragedy ?</p> <p>(A) Nitrogen cyanide
(B) Methyl isocyanate
(C) Methyl nitrate
(D) Methyl cyanide</p> <p>48. Assertion (A) : Terrorism makes a country's politics difficult and complicated to handle.</p> <p>Reason (R) : International terrorism is a dangerous and harmful to the human life.</p> <p>Codes :</p> <p>(A) Both (A) and (R) is correct
(B) Both (A) and (R) are incorrect
(C) (A) is correct but (R) is not correct
(D) Both (A) and (R) are correct and (R) is the correct explanation of (A)</p> <p>49. Who among the following argued that "Terrorism is not like a disaster before which we are helpless ?</p> <p>(A) Baraq Obama
(B) George P. Shultz
(C) Bill Clinton
(D) George W. Bush</p> | <p>47. भोपाळ वायुगळतीच्या दुर्घटनेच्या वेळेस कोणता वायू बाहेर पडला ?</p> <p>(A) नायट्रोजन सायनाईड
(B) मिथायल आयोसाएनेट
(C) मिथायल नायट्रेट
(D) मिथायल सायनाईड</p> <p>48. विधान (A) : दहशतवादमुळे देशाचे राजकारण कठीण बनले आणि त्यामुळे दहशतवादाला हाताळण्यासाठी क्लिष्टता निर्माण होते.</p> <p>कारण (R) : आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद हा मानवी जीवनांसाठी घातक आणि हानिकारक आहे.</p> <p>संकेतांक :</p> <p>(A) (A) आणि (R) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत
(B) (A) आणि (R) दोन्ही विधाने चूक आहेत
(C) (A) विधान बरोबर आहे पण (R) विधान चूक आहे
(D) (A) आणि (R) दोन्ही विधाने बरोबर आहेत आणि (R) विधान हे (A) विधानाचे स्पष्टीकरण आहे</p> <p>49. "दहशतवाद हा काही आपत्तीसारखा नाही कि त्या अगोदर आपण असहाय्य होत असतो" वरील विधान कोणी केले आहे ?</p> <p>(A) बराक ओबामा
(B) जॉर्ज पी. शुल्झ
(C) बिल क्लिन्टन
(D) जॉर्ज डब्ल्यू. बुश</p> |
|---|---|

50. Correctly match the following lists.

List 1 (Terrorist Group) and List 2
(Major base) :

List 1

- (1) Lashkare Tayyaba
- (2) Hamas
- (3) Hezbollah
- (4) Islamic State of Iraq and Syria
(ISIS)

List 2

- (a) Syria
- (b) Pakistan
- (c) Lebanon
- (d) Palestine

Codes :

- (A) (1 a), (2 c), (3 b), (4 d)
- (B) (1 a), (2 b), (3 c), (4 d)
- (C) (1 b), (2 d), (3 c), (4 a)
- (D) (1 d), (2 a), (3 b), (4 c)

50. प्रथम यादीत नमूद केलेल्या दहशतवादी संघटनांचे नावे आणि द्वितीय यादीत दहशतवाद्यांचे तळाचा उल्लेख केला आहे. त्याच्या अचूक जोड्या लावा :

यादी 1

- (1) लष्करे तैय्यबा
- (2) हमास
- (3) हिज्जबुल्ला
- (4) इस्लामिक स्टेट ऑफ इराक एंड सिरीया
(आईएसआईएस)

यादी 2

- (a) सिरीया
- (b) पाकिस्तान
- (c) लेबनान
- (d) पॅलेस्टाईन

संकेतांक :

- (A) (1 a), (2 c), (3 b), (4 d)
- (B) (1 a), (2 b), (3 c), (4 d)
- (C) (1 b), (2 d), (3 c), (4 a)
- (D) (1 d), (2 a), (3 b), (4 c)

51. The treaty of Rarotonga is a (A) Nuclear Arms Reduction Treaty (B) Nuclear Weapons Free Zone Treaty (C) Chemical Weapons Free Zone Treaty (D) None of the above 52. What is the name of the organisation which is the implementing body for the Chemical Weapons Convention (CWC) ? (A) International Chemical Weapons Agency (B) Organisation for Implementing Chemical Weapons (C) International Organisation for Verification of Chemical Weapons (D) Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons 53. The “Atoms for Peace” speech was made by which American President in the United Nations General Assembly ? (A) Woodrow Wilson (B) Franklin D. Roosevelt (C) John F. Kennedy (D) Dwight Eisenhower	51. रारोतोंगा ही संधी खालील कराराशी संबंधित आहे : (A) आण्विक शस्त्रास्त्रे कपात संधी (B) आण्विक शस्त्रास्त्रे मुक्त क्षेत्र संधी (C) रासायनिक शस्त्रास्त्रे मुक्त क्षेत्र संधी (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही 52. रासायनिक शस्त्रास्त्रेबाबतच्या नियमांची अंमलबजावणी खालीलपैकी कोणती संघटना करते ? (A) आंतरराष्ट्रीय रासायनिक शस्त्रास्त्र संघटन (B) रासायनिक शस्त्रास्त्रांच्या नियमांची अंमलबजावणी करणारे संघटन (C) रासायनिक शस्त्रास्त्रांची तपासणी (निरीक्षण) करणारे आंतरराष्ट्रीय संघटन (D) रासायनिक शस्त्रास्त्रांना प्रतिबंध करणारे संघटन 53. संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेमध्ये “शांततेसाठी अणु” ह्या शीर्षकाचे भाषण अमेरिकेच्या कोणत्या अध्यक्षांनी दिले ? (A) वुड्रो विल्सन (B) फ्रँक्लीन डी. रूसवेल्ट (C) जॉन एफ. केनेडी (D) डी. आयझेनहॉवर

54. Which one of the following International Organisation was established to verify the obligations of the members of the Nuclear Non-Proliferation Treaty (NPT) ?

- (A) Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons
- (B) Implementation Support Unit
- (C) International Atomic Energy Agency
- (D) International Monitoring Stations

55. Arrange historical stage of warfare in its chronological order :

- (1) Nuclear Warfare
- (2) Trench Warfare
- (3) Tank Warfare
- (4) Cyber Warfare

Codes :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (4), (3), (2), (1)
- (C) (2), (3), (1), (4)
- (D) (1), (4), (3), (2)

54. अण्वस्त्र प्रसारबंदी करारावर स्वाक्षरी केलेल्या सदस्यांनी घेतलेल्या हरकतीची शहानिशा करण्यासाठी खालीलपैकी कोणती संघटना स्थापन करण्यात आली आहे ?

- (A) रासायनिक शस्त्रास्त्रावर प्रतिबंध घालणारी संघटना
- (B) अंमलबजावणी करण्यासाठी मदत करणारी शाखा
- (C) आंतरराष्ट्रीय अणु ऊर्जा संघटन
- (D) आंतरराष्ट्रीय नियंत्रण करणारे स्टेशन

55. युद्धप्रकाराच्या ऐतिहासिक टप्प्यांचे त्याच्या काळगणनेनुसार मांडणी करा :

- (1) आण्विक युद्ध
- (2) खंदक युद्ध
- (3) रणगाडा युद्धपद्धती
- (4) सायबर युद्धपद्धती

संकेतांक :

- (A) (1), (2), (3), (4)
- (B) (4), (3), (2), (1)
- (C) (2), (3), (1), (4)
- (D) (1), (4), (3), (2)

56. Which one of the following is not related to trade ?

- (A) SAPTA
- (B) TRIPS
- (C) WTO
- (D) NPT

57. Mutually Assured Destruction means

- (A) Retaliation and destruction of enemy after attack with conventional weapons
- (B) Retaliation and destruction of enemy after attack with chemical weapons
- (C) Retaliation and destruction of enemy after attack with nuclear weapons
- (D) None of the above

58. Restricting research, manufacture and deployment of deadly weapons of mass destruction is called

- (A) Arms Race
- (B) Sanctions
- (C) Disarmament
- (D) Arms control

56. पुढीलपैकी कोणती बाब व्यापाराशी संबंधित नाही ?

- (A) साप्ता संघटन (एस.ए.पी.टी.ए.)
- (B) ट्रीप्स (टी.आर.आय.पी.एस.)
- (C) डब्ल्यू.टी.ओ. संघटन
- (D) एन.पी.टी.

57. शाश्वत (समान) विनाशाची हमी म्हणजे :

- (A) पारंपरिक शस्त्रास्त्राच्या हल्ल्यानंतर प्रतिकात्मक कारवाई करून शत्रूचा विनाश करणे
- (B) रासायनिक शस्त्रास्त्राच्या हल्ल्यानंतर प्रतिकारात्मक कारवाई करून शत्रूचा विनाश करणे
- (C) आण्विक हल्ल्यानंतर प्रतिकात्मक कारवाई आणि शत्रूचा विनाश करणे
- (D) वरीलपैकी कोणतेही नाही

58. संशोधनावरील प्रतिबंध, उत्पादन आणि प्रचंड नरसंहार घडवून आणण्यासाठी सज्ज करण्यात आलेले अमानवीय शस्त्रास्त्रे यास

- (A) शस्त्रास्त्र स्पर्धा असे म्हणतात
- (B) निर्बंध असे म्हणतात
- (C) निशस्त्रीकरण असे म्हणतात
- (D) शस्त्रनियंत्रण असे म्हणतात

59. Which one of these International Organisations issues common control lists (CCL) of items with potential dual-use applications that require export licenses ?

- (A) Australia group
- (B) Nuclear suppliers group
- (C) World Health Organisation
- (D) Wassenaar Agreement

60. The use of 'Anthrax' began in which War ?

- (A) Gulf War
- (B) First World War
- (C) Second World War
- (D) Korean War

61. Choose the *correct* author of the statement below :

"Strategy is the art of the dialectic of force or, more precisely, the art of the dialectic of two opposing wills using force to resolve their dispute".

- (A) Andre Beaufre
- (B) Robert Osgood
- (C) Liddell Hart
- (D) Carl Von Clausewitz

59. पुढीलपैकी कोणत्या आंतरराष्ट्रीय संघटनेने तंत्रज्ञानाचा बहुआयामी वापरासाठी निर्यातीचा परवाना आवश्यक केला आहे व त्याचबरोबर विविध गोष्टीची कॉमन कंट्रोल लिस्ट जाहीर केली आहे ?

- (A) ऑस्ट्रेलिया ग्रुप
- (B) अणुपुरवठादार राष्ट्रांचा गट
- (C) जागतिक आरोग्य संघटन
- (D) वासेनार करार

60. कोणत्या युद्धात 'अंथ्रॅक्स'च्या वापराची सुरुवात झाली ?

- (A) आखाती युद्ध
- (B) पहिले महायुद्ध
- (C) दुसरे महायुद्ध
- (D) कोरियन युद्ध

61. खालील वाक्याचा अचूक लेखक ओळखा :
“सामरिकता ही द्वन्द्वात्मक बलाची कला आहे किंवा संक्षिप्तमध्ये सांगायचे तर ही अशी कला आहे ज्यामध्ये दोन विरुद्ध इच्छाशक्ती बलाचा वापर त्यांच्यातील वाद सोडविण्यासाठी होतो”.

- (A) अँड्रु ब्युफर
- (B) रॉबर्ट ओसगुड
- (C) लीडल हार्ट
- (D) कार्ल वॉन क्लाउजवीट्ज

62. Which one of the following North-East States of India is surrounded by Bangladesh from three sides ?

- (A) Assam
- (B) Tripura
- (C) Meghalaya
- (D) Arunachal Pradesh

63. “One for all, all for one” is a concept related to :

- (A) Military Alliance
- (B) Collective Security
- (C) Deterrence
- (D) Detente

64. The fundamental rights have been given in the Indian Constitutions :

- (A) From Articles 12 to 35
- (B) From Articles 13 to 36
- (C) From Articles 15 to 39
- (D) From Articles 36 to 51

62. भारताच्या खालीलपैकी कोणत्या राज्याला बांग्लादेशाच्या सीमा तीनही बाजूने लागून आहेत ?

- (A) असम
- (B) त्रिपुरा
- (C) मेघालया
- (D) अरुणाचलप्रदेश

63. “एकासाठी अनेक व अनेकासाठी एक” ही संकल्पना कोणाशी संबंधित आहे ?

- (A) लष्करी करार
- (B) सामूहिक सुरक्षा
- (C) प्ररोधन
- (D) तणाव शैथिल्य

64. भारतीय संविधानामध्ये मूलभूत हक्क कोठे दिले आहे ?

- (A) 12 ते 35 कलम
- (B) 13 ते 36 कलम
- (C) 15 ते 39 कलम
- (D) 36 ते 51 कलम

65. Who introduced culture into modern security studies by developing a theory of strategic culture to interpret Soviet Nuclear doctrine ?

- (A) Jack Snyder
- (B) Thucydides
- (C) Machiavelli
- (D) Kenneth Waltz

66. Who among the following propounded 'National Character' as one of the elements of Sea Power ?

- (A) Carl Von Clausewitz
- (B) W. Mitchell
- (C) Jomini
- (D) Alfred T. Mahan

67. Which International treaty gave rise to the idea of Sovereign nation-states ?

- (A) Treaty of Westphalia
- (B) Treaty of Versailles
- (C) Concert of Europe
- (D) Treaty of Rome

65. रशियाची आण्विक तत्त्वप्रणाली आणि आधुनिक सुरक्षेचा अभ्यासाची संस्कृती समजावून घेण्यासाठी सामरिक संस्कृतीचा सिद्धांत कोणी विकसित केला ?

- (A) जॅक स्नायडर
- (B) थ्युसीडाईडस्
- (C) मॅकेव्हॅली
- (D) केनेथ वॉल्ट्ज

66. "समुद्री सामर्थ्यासाठीचा एक घटक म्हणून राष्ट्रीय स्वभाववैशिष्ट्य असावे लागते" असे कोणी म्हटले ?

- (A) कार्ल वॉन क्लॉजविट्झ
- (B) डब्ल्यू. मिशेल
- (C) जोमिनी
- (D) अल्फ्रेड टी. महान

67. कोणत्या आंतरराष्ट्रीय तहामुळे सार्वभौम राष्ट्र-राज्याची संकल्पना उदयास आली ?

- (A) वेस्टफालियाचा तह
- (B) व्हर्सायलचा तह
- (C) कॉन्सर्ट ऑफ युरोप
- (D) रोमचा तह

68. "States are motivated by morality and values." This statement is related to : (A) Liberalism (B) Constructivism (C) Realism (D) Idealism	68. "राज्ये ही नैतिकता आणि मूल्ये यांनी प्रेरित असतात" हे विधान कशाशी संबंधित आहे ? (A) उदारमतवाद (B) रचनात्मकवाद (C) वास्तववाद (D) आदर्शवाद
69. 'Security dilemma' refers to which one of the following ? (A) A structural nation in which states attempt to look after their security regardless of other states intentions which leads to rise in insecurity (B) Offensive posture of any nation-state (C) It is a dilemma a state faces when constructing national security plans (D) Where states help in spreading instability and conflict between other states	69. सुरक्षेची द्विधा मनःस्थिती खालीलपैकी कुठल्या एकाशी संबंध दर्शविते ? (A) अशी रचनात्मक परिस्थिती ज्यामध्ये राज्य स्वतःच्या सुरक्षा वाढविताना इतर राज्यामध्ये असुरक्षिततेच्या भावनेला प्रेरणा देतात (B) कोणत्याही राष्ट्र-राज्याचा आक्रमक पवित्रा (C) राष्ट्र स्वतांची राष्ट्रीय सुरक्षा योजना तयार करतानाची द्विधा मनस्थिती (D) जेव्हा राज्य इतर राज्यामध्ये अस्थिरता आणि संघर्ष पसरवते
70. The origin of the state is not based on : (A) Theory of Divine Origin (B) Social Contract Theory (C) The Theory of Economics (D) The Theory of Force	70. राज्याची उत्पत्ती यावर आधारित नाही : (A) ईश्वरीमूळ सिद्धांत (B) सामाजिक करार सिद्धांत (C) अर्थशास्त्राचा सिद्धांत (D) शक्तीचा सिद्धांत

71. Which of the following statements explains the concept of collective security ?
- (A) Principle of one for all and all for one
- (B) Principle of all against all
- (C) Principle of few against all
- (D) Principle of no one against all
72. Who founded the Zeitschrift für Geopolitik (Journal for Geopolitics) ?
- (A) Karl Haushofer
- (B) Zbigniew Brzezinski
- (C) Friedrich Ratzel
- (D) A. T. Mahan
73. The Strait which connects Mediterranean Sea to the Atlantic Ocean is :
- (A) Gibraltar Strait
- (B) Bering Strait
- (C) Bosphorous Strait
- (D) Bab-el-Mandab
74. Which political thinker wrote 'The Republic' ?
- (A) John Locke
- (B) Aristotle
- (C) Thomas Hobbes
- (D) Plato

71. खालीलपैकी कोणते विधान सामूहिक सुरक्षा ही संकल्पना स्पष्ट करते ?
- (A) सर्वासाठी एक आणि एकासाठी सर्व हे तत्त्व
- (B) सर्वाविरुद्ध सर्व हे तत्त्व
- (C) सर्वाविरुद्ध काही हे तत्त्व
- (D) सर्वाविरोधी कोणीही नाही
72. "झेइटसचरिफ फर जिओपॉलिटिक" (जर्नल ऑफ जिओपॉलिटिक्स) ची स्थापना कोणी केली ?
- (A) कार्ल हॉशोफर
- (B) झबिनिएव ब्रझेझिन्स्की
- (C) फ्रेडरिक राट्जेल
- (D) ए. टी. महान
73. खाली नमूद केलेली समुद्रध्वनी हे भूमध्य समुद्र आणि अटलांटिक महासागर यांना जोडते :
- (A) जिब्राल्टरची समुद्रध्वनी
- (B) बेरिंगची समुद्रध्वनी
- (C) बोस्फोरस समुद्रध्वनी
- (D) बाब-अल-मंडाब
74. 'दि रिपब्लिक' कोणत्या राजकीय विचारवंताने लिहिले आहे ?
- (A) जॉन लॉक
- (B) अ‍ॅरिस्टॉटल
- (C) थॉमस हॉब्स
- (D) प्लेटो

75. Samuel Huntington's Clash of Civilizations" argued that the principal patterns of conflict and co-operation in the world were shaped by : (A) Nation States (B) Political Leadership (C) Nationalism (D) Culture	75. सॅम्युएल हंटिंग्टन यांच्या "संस्कृती दरम्यानचा लढा" या सिद्धांतात असा युक्तिवाद केला आहे कि जगातील संघर्ष आणि सहकार्याचा मुख्य आकृतिबंध मूळे अस्तित्वात आला आहे. (A) राष्ट्र राज्य (B) राजकीय नेतृत्व (C) राष्ट्रवाद (D) संस्कृती
76. As per Colin Flint each country in the world defines its geopolitical code, consisting of five main calculations. Which of the following is not part of that ? (A) Who are our current and potential allies (B) Who are our current and potential enemies (C) How can we maintain our allies and nurture potential allies (D) How can we be friends with our current enemies and emerging threats	76. कोलीन फ्लिंटच्या म्हणण्यानुसार जगातल्या प्रत्येक देशाचे स्वतःचे ठरलेले भू-राजकीय संकेत असतात. ते पाच मुख्य समीकरणाने बनतात. खालीलपैकी कोणते वाक्य त्या समीकरणाचा भाग नाही ? (A) आपले वर्तमान आणि संभाव्य मित्रराष्ट्र कोण आहे (B) आपले वर्तमान आणि संभाव्य शत्रुराष्ट्र कोण आहे (C) आपण आपल्या वर्तमान मित्रराष्ट्रांशी संबंध कसे अबाधित ठेवू आणि संभाव्य मित्रराष्ट्रांशी संबंध कसे प्रस्थापित करू (D) आपण आपल्या शत्रुराष्ट्रांशी आणि संभाव्य धोक्यांशी कशी मैत्री करू
77. The book 'Logic of Scientific Discovery' is written by : (A) David Hume (B) Kenneth Waltz (C) Karl Popper (D) Karl Marx	77. 'लॉजिक ऑफ सायंटिफिक डिस्कव्हरी' हे पुस्तक यांनी लिहिले आहे. (A) डेव्हिड ह्यूम (B) केनेथ वाल्टझ (C) कार्ल पॉपर (D) कार्ल मार्क्स

78. Who is an important Air Warfare Theorist among the following ?

- (A) B. H. Liddell Hart
- (B) Alfred Thayer Mahan
- (C) Billy Mitchell
- (D) Carl Von Clausewitz

79. Which famous person made the following statement. "The seed of war in the Modern World is industrial and commercial rivalry :

- (A) Mahatma Gandhi
- (B) Martin Luther King
- (C) Nelson Mandela
- (D) Woodrow Wilson

80. What is the purpose of neutron scanning ?

- (A) To detect cancer cells in the body
- (B) To detect contraband items in containers
- (C) To detect submarines
- (D) For scanning documents

78. खालीलपैकी कोणती एक व्यक्ती महत्त्वाची हवाई-युद्ध सिद्धांतकार आहे ?

- (A) बी. एच. लिडल हार्ट
- (B) आल्फ्रेड थायर महान
- (C) बिली मिचेल
- (D) कार्ल वॉन क्लॉजविट्झ

79. "औद्योगिक व व्यावसायिक स्पर्धा हे आधुनिक जगातील युद्धाचे बीज आहे." असे विधान कोणत्या प्रसिद्ध व्यक्तीने केले आहे ?

- (A) महात्मा गांधी
- (B) मार्टिन लूथर किंग
- (C) नेल्सन मंडेला
- (D) वुड्रो विल्सन

80. 'न्युट्रॉन स्कॅनिंग'चा हेतू काय आहे ?

- (A) शरीरातील कर्क रोगाच्या पेशी शोधणे
- (B) कंटेनरमधील जकात चुकवून आणलेला माल शोधणे
- (C) पाणबुड्यांचा शोध घेणे
- (D) कागदपत्रांचे बारकाईने छाननी करणे

81. On May 1998, India carried out series of nuclear tests at Pokhran.

- (A) 7th and 8th May
- (B) 21st & 23rd May
- (C) 11th & 13th May
- (D) 9th & 11th May

82. Which of the following countries had built the “Barlev line linear defence” during the Arab-Israel war of 1973 ?

- (A) Egypt
- (B) Syria
- (C) Israel
- (D) Jordan

83. Defence Technology and Trade Initiative (DTTI) is the Defence Framework Agreement between :

- (A) India and Israel
- (B) India and Russia
- (C) India and United States
- (D) India and ASEAN

81. मे 1998 मध्ये पोखरण येथे भारताने अणु चाचणीची मालिका पुढीलप्रमाणे आयोजित केली होती.

- (A) 7 मे आणि 8 मे
- (B) 21 मे आणि 23 मे
- (C) 11 मे आणि 13 मे
- (D) 9 मे आणि 11 मे

82. 1973च्या अरब-ईस्राएल युद्धात “बारलेव्ह लाईन लिनियर डिफेन्स” कोणत्या देशाने उभारला होता ?

- (A) ईजिप्त
- (B) सिरीया
- (C) ईस्राएल
- (D) जॉर्डन

83. डिफेन्स टेक्नॉलॉजी अंड ट्रेड इनिशिएटिव्ह (डी. टी. टी. आय.) हे खालीलपैकी कोणत्या दोन देशांतील संरक्षण चौकटीचा करार आहे ?

- (A) भारत आणि ईस्राएल
- (B) भारत आणि रशिया
- (C) भारत आणि युनायटेड स्टेटस्
- (D) भारत आणि आशियान

84. The term 'Military-Industrial Complex' gained popularity after its use by which leader ? (A) President Dwight D. Eisenhower (B) President Harry S. Truman (C) Prime Minister Jawaharlal Nehru (D) President Franklin D. Roosevelt	84. “लष्करी औद्योगिक वसाहत’ ही संज्ञा खालीलपैकी कोणत्या नेत्यांमुळे प्रचलित झाली ? (A) राष्ट्राध्यक्ष ड्वाइट डी. आयझनहोवर (B) राष्ट्राध्यक्ष हैरी एस. ट्रूमन (C) पंत प्रधान जवाहरलाल नेहरू (D) राष्ट्राध्यक्ष फ्रँकलिन डी. रूझवेल्ट
85. European Space Agency's main space port/(Launching Site) lies in : (A) Kourou-French Guiana (B) Moresby-Papua, New Guinea (C) CERN, Geneva (D) Catania, Italy	85. युरोपियन अंतरिक्ष संस्थेचे मुख्य अंतरिक्ष तळ (सुरू करण्याची जागा) या ठिकाणी आहे : (A) कौरू-फ्रेंच गुयाना (B) मोरसबी-पापुआ, न्यू गिनीया (C) सीईआरएन, जिनिव्हा (D) कॅटानिया, इटली
86. The UN agency which looks after the problem of refugees is (A) UNHCR (B) UNICEF (C) WHO (D) UNDP	86. निर्वासितांच्या समस्या हाताळण्यासाठी संयुक्त राष्ट्र संघटनेची ही पुढील उपसंघटना कार्यरत असते : (A) यु. एन. एच. सी. आर. (B) यु. एन. आय. सी. ई. एफ. (C) डब्ल्यू. एच. ओ. (D) यु. एन. डी. पी.

87. The term 'Equal Security' is related with : (A) The UN High Commission for Refugees (B) The UN Universal Declaration of Human Rights (C) Security Council (D) League of Nations 88. Which one of the following members are composed in the International Court of Justice ? (A) 15 members (B) 20 members (C) 35 members (D) 50 members 89. In which year did Chernobyl disaster take place ? (A) 1989 (B) 1988 (C) 1985 (D) 1986 90. The IAEA implements which one of the following types of safeguards in Nuclear Weapon States (NWS) ? (A) Facility-specific safeguards (B) Voluntary-Offer Agreement (VOA) safeguards (C) Comprehensive safeguards (D) Type-66 safeguards	87. 'समान सुरक्षा' हे खालीलपैकी कशाशी संबंधित आहे ? (A) संयुक्त राष्ट्रांच्या निर्वासितासाठी स्थापन केलेला उच्च आयोग (B) संयुक्त राष्ट्रांचा मानवी हक्काचा जाहीरनामा/घोषणापत्र (C) सुरक्षा समिती (D) राष्ट्रसंघ 88. खालीलपैकी किती सदस्य आंतरराष्ट्रीय न्यायालयामध्ये आहे ? (A) 15 सदस्य (B) 20 सदस्य (C) 35 सदस्य (D) 50 सदस्य 89. खालीलपैकी कोणत्या साली चेर्नोबिल आपत्ती घडली ? (A) 1989 (B) 1988 (C) 1985 (D) 1986 90. अण्वस्त्रधारी राष्ट्रांच्या संदर्भात सुरक्षेचा भाग म्हणून आंतरराष्ट्रीय अणु आयोग, अंमलबजावणी करतांना कोणत्या गोष्टीची काळजी घेते ? (A) सुरक्षेबाबत विशेष काळजी घेण्याबाबतची सवलत (B) सुरक्षेबाबतचा ऐच्छिक करार (C) सर्वसमावेशक सुरक्षेबाबतच्या उपाययोजना (D) 66-प्रकारचे सुरक्षाउपाय

91. In case of non-compliance of safeguards agreement by state parties, the International Atomic Energy Agency (IAEA) reports such cases to the (A) United Nations General Assembly (B) United Nations Secretary-General (C) Conference on Disarmament (D) United Nations Security Council 92. In 1978, Camp David Accords were signed between (A) America and Soviet Union (B) Egypt and Israel (C) Syria and Israel (D) Egypt and Jordan 93. India shares its longest land borders with : (A) Pakistan (B) China (C) Bhutan (D) Bangladesh	91. करारानुसार सुरक्षेचे उपाययोजनाची जर एखाद्या राष्ट्राने वा पक्षाने पूर्तता केली नाही तर आंतरराष्ट्रीय अणु ऊर्जा आयोग कोणाकडे सदर अहवाल सादर करते ? (A) संयुक्त राष्ट्रांची आमसभा (B) संयुक्त राष्ट्रांचे महासचिव (C) निःशस्त्रीकरणाबाबतची परिषद (D) संयुक्त राष्ट्रांची सुरक्षा समिती 92. 1978 मध्ये कॅम्प डेव्हीड अॅग्रीमेन्ट पुढील दोन राष्ट्रांमध्ये स्वाक्षरी करण्यात आला : (A) अमेरिका आणि सोव्हीयत रशिया (B) ईजिप्त आणि ईस्त्राएल (C) सिरीया आणि ईस्त्राएल (D) ईजिप्त आणि जॉर्डन 93. खालीलपैकी कोणत्या देशाबरोबर भारताची सर्वात जास्त सीमा लागून आहे ? (A) पाकिस्तान (B) चीन (C) भूतान (D) बांग्लादेश

94. Identify the correct sequence of Induction in Indian Air Force of the following aircrafts in their chronological order : (A) MIG, Sukhoi, Gnat, Mirage (B) Gnat, MIG, Jaguar, Sukhoi (C) Tejas, Gnat, MIG, Mirage (D) MIG, Gnat, Jaguar, Sukhoi	94. भारतीय वायु सेनेत सामील झालेल्या लढाऊ विमानांचा कालक्रमानुसार योग्य तो क्रम ओळखा : (A) मिग, सुखोई, जीनॉट, मिराज (B) जीनॉट, मिग, जग्वार, सुखोई (C) तेजस, जीनॉट, मिग, मिराज (D) मिग, जीनॉट, जग्वार, सुखोई
95. The term PGM stands for : (A) Precision Guided Munition (B) Poor Grade Munition (C) Permanent Guided Missile (D) Precision Guided Military	95. पी.जी.एम. ही संकल्पना म्हणजे : (A) प्रिसिजन गाईडेड म्युनियशन (B) पुअर ग्रेड म्युनियशन (C) पर्मानंट गाईडेड मिसाईल (D) प्रिसिजन गाईडेड मिलिटरी
96. Operation Sea Waves is rescue and relief efforts carried out by Indian Armed Forces in : (A) Maldives (B) Sri Lanka (C) Mauritius (D) Andaman and Nicobar	96. भारतीय सैन्य दलातर्फे 'ऑपरेशन सी व्हेव्स' हे बचाव व मदत कार्य करण्यासाठी कोणत्या ठिकाणी कार्यरत होते ? (A) मालदीवज् (B) श्रीलंका (C) मॉरिशस (D) अंदमान आणि निकोबार
97. Operation Maitri, is rescue and relief operation launched by Indian Armed Forces to help : (A) Nepal (B) Maldives (C) Bangladesh (D) Afghanistan	97. भारतीय सैन्य दलातर्फे 'ऑपरेशन मैत्री' हे बचाव व मदत कार्याचे प्रयत्न कोणत्या देशात केले गेले ? (A) नेपाळ (B) मालदीवज् (C) बांग्लादेश (D) अफगानिस्तान

98. (1) : Peace operations are shaped by the political imperative to manage public opinion.

(2) : This imperative is generated by political sensitivity to casualties, particularly in what are essentially wars of choice.

Codes :

- (A) (1) and (2) are correct and (2) supports the statement (1)
 (B) (1) and (2) are incorrect
 (C) (1) is correct and (2) is incorrect
 (D) (1) is incorrect and (2) is correct

99. India has maritime boundary with how many countries ?

- (A) Seven
 (B) Five
 (C) Six
 (D) Four

100. In June 2015, Indian Army carried out surgical strikes in Myanmar to destroy Militant camps of :

- (A) NABN (K) and KYKL
 (B) NOON (K) and KYYL
 (C) NSCN (K) and KYKL
 (D) NNGN (K) and KYKL

98. (1) : सार्वजनिक मताला व्यवस्थित करण्यासाठी राजनैतिक आज्ञार्थकद्वारे शांततेच्या मोहीमला आकार दिला जातो.

(2) : अपघातासाठी, विशेषकर काय युद्धाचा निवडकमध्ये अत्यंत आवश्यक आहे हे राजनैतिक हळवेपणाद्वारे ही आज्ञार्थक उत्पन्न केली जाते.

संकेतांक :

- (A) (1) आणि (2) दोन्ही बरोबर असून (2) हे (1) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
 (B) दोन्ही (1) आणि (2) हे चूक आहे
 (C) (1) बरोबर आहे आणि (2) हे चूक आहे
 (D) (1) चूक आहे आणि (2) हे बरोबर आहे

99. भारताच्या सागरी सीमा किती देशांबरोबर संलग्न आहे ?

- (A) सात
 (B) पाच
 (C) सहा
 (D) चार

100. म्यानमारमधील विप्लववादी गटाच्या छवण्या नष्ट करण्यासाठी जुन 2015 मध्ये भारतीय करानाराने जो सर्जिकल स्ट्राईक केला तो पुढील गटा विरुद्ध होता :

- (A) एन. ए. बी. एन. (के) आणि के. वाय. के. एल.
 (B) एन. ओ. ओ. एन. (के) आणि के. वाय. वाय. एल.
 (C) एन. एस. सी. एन. (के) आणि के. वाय. के. एल.
 (D) एन. एन. जी. एन. (के) आणि के. वाय. के. एल.

SEP - 16221/II—B

ROUGH WORK